

Jasmina Sabađija\*  
Toni Ivandić\*\*

## POSTUPANJE OPTUŽNOG VIJEĆA KOD ODLUČIVANJA O (NE)POSTOJANJU OSNOVANE SUMNJE

*Svaki pravni sustav s uređenim kaznenim postupkom, pa tako i pravosudni sustav Republike Hrvatske, nastoji osigurati s jedne strane da počinitelji kaznenih djela za njih u pravičnom postupku budu kažnjeni, a s druge strane da nitko nedužan ne bude osuđen. Posljedično navedenom zakonodavac u nizu odredbi i u različitim stadijima postupka sudu daje ovlasti za poduzimanje radnji i donošenje odluka koje imaju za cilj onemogućiti vođenje kaznenih postupaka za djela koja nisu kaznena djela i protiv osoba koje nisu počinitelji kaznenih djela. U ostvarenju te intencije zakonodavca izrazito važnu ulogu ima upravo optužno vijeće, čiji je ratio legis filtriranje kako već započetih kaznenih postupaka tako i onih koji to tek trebaju postati pred sudom, a sve kako bi se preveniralo vođenje onih postupaka koji su s obzirom na procesne ili materijalne manjkavosti neosnovani. Osim opisane funkcije optužnog vijeća nespornim se može konstatirati i da ostvarenje te funkcije počiva na osnovanoj sumnji kao dokaznom standardu. Stoga se u ovom radu nastoje analizirati i prikazati pojam osnovane sumnje, izvori i način utvrđivanja osnovane sumnje te s time povezan opseg ovlasti optužnog vijeća u filtriranju postupaka, kao i na koji način i u kojoj mjeri optužna vijeća u praksi oživotvoruju ovlasti dane im zakonom.*

*Ključne riječi: optužno vijeće, osnovana sumnja, opseg ovlasti, ispitivanje i utvrđivanje činjenica, analiza i ocjena dokaza*

---

\* Jasmina Sabađija, sutkinja Općinskog suda u Novom Zagrebu; jasmina.sabadija@osn.zg.pravosudje.hr; ORCID iD <https://orcid.org/0009-0001-9183-2528>

\*\* Toni Ivandić, odvjetnik u Zagrebu; tivandic@jlm.hr; ORCID iD <https://orcid.org/0009-0005-9102-8491>

## 1. UVOD

Iako je i Zakon o kaznenom postupku iz 1997. godine<sup>1</sup> propisivao sudsku kontrolu optužnice, tek je Zakon o kaznenom postupku iz 2008. godine<sup>2</sup> uveo pojam optužnog vijeća<sup>3</sup> detaljno pritom propisujući kako sam postupak pred optužnim vijećem u procesnom smislu tako i ovlasti optužnog vijeća, koje se ogledaju u vrsti odluka koje je ono ovlašteno i dužno donijeti, te još važnije u posljedicama tih odluka.

Razmatranjem normativnog uređenja postupka pred optužnim vijećem i ovlasti koje je zakonodavac dao optužnom vijeću postaje jasno da je osnovna zadaća optužnog vijeća kontrola optužnice, odnosno, preciznije, kontrola njezine formalnopravne ispravnosti, a potom i kontrola njezine osnovanosti. Tako zakonodavac u odredbi čl. 354. st. 1. ZKP-a propisuje: „ako vijeće ustanovi da je optužnica osnovana donijet će rješenje kojim potvrđuje optužnicu“, dok u odredbi čl. 355. st. 1. toč. 4. propisuje da će „vijeće rješenjem obustaviti kazneni postupak u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice ako ustanovi da nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe, odnosno da je proturječje između prikupljenih dokaza očito takvo da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće“. Iz citiranih odredbi u međusobnoj povezanosti kao nedvojbeno proizlazi da je temeljni kriterij za procjenu osnovanosti (formalno ispravne optužnice) „osnovana sumnja“. Posljedično navedenom nužno je determinirati pojam osnovane sumnje, kao i s kojim se izazovima optužno vijeće susreće prilikom utvrđivanja (ne)postojanja osnovane sumnje, te konačno proizlaze li ti izazovi iz zakonskih odredbi, pravne teorije i/ili sudske prakse.

## 2. OSNOVANA SUMNJA

Pojam „osnovana sumnja“ zakonodavac, iako ga determinira kao *sine qua non* za donošenje brojnih sudskih odluka prije i u tijeku kaznenog postupka, poput potvrđivanja optužnice, određivanja istražnog zatvora, mjera opreza, odbijanja žalbe na rješenje o provođenju istrage i inih, ipak ne definira. Stoga je pojam osnovane sumnje definirala pravna teorija, a na postavkama pravne teo-

---

<sup>1</sup> Zakon o kaznenom postupku od 27. listopada 1997., Narodne novina, br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 115/06 (u daljnjem tekstu ZKP/97).

<sup>2</sup> Zakon o kaznenom postupku od 18. prosinca 2008., Narodne novine, br. 152/20008, 76/2009, 80/2011, 91/2012 – Odluka i Rješenje USRH, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014, 70/2017, 126/2019, 80/2022 (u daljnjem tekstu ZKP).

<sup>3</sup> Optužno vijeće predstavlja znatno prošireni „ekvivalent“ ispitivanju optužnice povodom prigovora na optužnicu od strane izvanraspravnog vijeća po ZKP/97.

rije i sudska praksa. Tako profesor D. Krapac u knjizi *Kazneno procesno pravo, prva knjiga: Institucije*<sup>4</sup> navodi: „sumnja je vjerojatnost da postoje činjenice na koje zakon navezuje dužnost ili ovlast suda da kakvu odluku donese“, prethodno ističući da „zakon predviđa kriterij za stupanj uvjerenosti suda o postojanju činjenica na kojima odluke moraju biti utemeljene“. Sadržajno istovjetno ističe i Š. Pavlović u *Zakonu o kaznenom postupku* (3. znatno izmijenjeno, dopunjeno i prošireno izdanje)<sup>5</sup> obrazlažući: „osnovana sumnja pretpostavlja postojanje takvih činjenica ili pojedinih podataka koje kod objektivne i razumne osobe stvaraju zaključak da je određena osoba možda počinila kazneno djelo. Osnovana sumnja je u odnosu na osnove sumnje viši stupanj vjerojatnosti...“. Konačno i B. Pavišić u *Komentar Zakona o kaznenom postupku* navodi: „Osnovana sumnja mora se zasnivati na podacima i dokazima koji se moraju sadržajno odnositi na kazneno djelo kao stvarnu pojavu sukladnu sa zakonskim opisom kaznenog djela i na osobu počinitelja te na njihovu međusobnu povezanost. Ona mora biti dovoljno jasna da bi se mogla predočiti, odnositi se na predmet i temeljiti se na konkretnim okolnostima te biti prikladna za kontradiktornu provjeru.“<sup>6</sup> Iz navedenog proizlazi da je pojam osnovana sumnja prije svega mjerna jedinica, odnosno oznaka za stupanj uvjerenosti suda u postojanje pravno relevantnih činjenica potreban za donošenje konkretne sudske odluke i na kojem se odluka suda mora temeljiti, ali i da je upravo osnovanu sumnju kao kriterij za prethodno navedeno propisao upravo zakonodavac.

Citirano poimanje i definiranje pojma „osnovana sumnja“ akceptira i sudska praksa kroz svoje odluke, u kojima je determiniran stupanj „sumnje“, odnosno vjerojatnosti postojanja određene činjenice, koji je potreban da bi se moglo govoriti o „osnovanoj sumnji“. Tako je primjerice u rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske (VSRH) broj IV Kž-13/03 od 5. ožujka 2003.<sup>7</sup> istaknuto: „zaključak o postojanju osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo mora proizlaziti iz dokaza koji su ponuđeni uz istražni zahtjev. Pri tome nije dovoljno da iz tih podataka i dokaza proizlaze samo neki od osnovne sumnje, naprotiv, potrebno je da otuda proizlaze svi osnovi sumnje, dakle oni koji zaokružuju sve objektivne i subjektivne sastojnice obilježja kaznenog djela koje se okrivljeniku stavlja na teret, znači da zaključak o postojanju osnovane sumnje mora predstavljati zaokruženu cjelinu i ozbiljniju razinu sumnje.“ U bitnome istovjetno prethodno citiranom VSRH je istaknuo i u rješenjima IV

---

<sup>4</sup> Krapac, D., *Kazneno procesno pravo, prva knjiga: Institucije*, Informator, Zagreb, 2000, str. 249.

<sup>5</sup> Pavlović, Š., *Zakon o kaznenom postupku*, 3. znatno izmijenjeno, dopunjeno i prošireno izdanje, Libertin naklada, Rijeka, 2017, str. 375.

<sup>6</sup> Pavišić, B., *Komentar Zakona o kaznenom postupku*, Žagar d. o. o., Rijeka, 2005, str. 266.

<sup>7</sup> Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj IV Kž-13/03 od 5. ožujka 2003.

Kž-55/05 od 29. rujna 2005.<sup>8</sup> i IV Kž-119/02 od 16. listopada 2002.<sup>9</sup> Tako je u rješenju IV Kž-55/05 od 29. rujna 2005. za osnovanu sumnju navedeno: „Izraz ‘osnovana sumnja’ treba shvatiti na način da se radi o većoj izvjesnosti postojanja određenih podataka i saznanja koji upućuju na zaključak da je konkretna osoba počinila određeno kazneno djelo“, dok je u rješenju IV Kž-119/02 od 16. listopada 2002. navedeno: „samo ako postoji osnovana sumnja da je počinila kazneno djelo. To podrazumijeva da činjenice i okolnosti koje proizlaze iz ponuđenih dokaza moraju ukazivati na izvjesniji stupanj vjerojatnosti da su ostvarena sva subjektivna i objektivna obilježja određenog kaznenog djela, a da pri tome nije dovoljno da ponuđeni dokazi potvrđuju samo neke od činjenica i okolnosti, dakle samo neke od osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo.“ Na tragu citiranih odluka i recentnija sudska praksa definira pojam osnovane sumnje, pa tako primjerice Županijski sud u Varaždinu u rješenju 4 Kv II- 200/2022 od 20. rujna 2022. ističe: „Osnovana sumnja postoji kada postoji više dokaza/obavijesti koje govore u prilog zaključku o počinjenju kaznenih djela, od manje vjerojatnosti o protivnome.“

Na temelju sadržaja prethodno citiranih odluka sudova i u nedostatku onih s drugačijim stajalištem može se konstatirati da je sudska praksa izrazito dosljedna u definiranju pojma „osnovana sumnja“ kao dokaznog standarda,<sup>10</sup> odnosno u određivanju stupnja vjerojatnosti postojanja određenih činjenica potrebnog da bi se moglo govoriti o postojanju „osnovane sumnje“.

### 3. TEMELJ ZA UTVRĐIVANJE OSNOVANE SUMNJE

Nakon utvrđenja da je „osnovana sumnja“ zakonom propisani kriterij za donošenje odluka optužnog vijeća i koliki stupanj vjerojatnosti postojanja određenih činjenica pretpostavlja, nužno je odgovoriti na pitanje na temelju čega optužno vijeće utvrđuje (ne)postojanje osnovane sumnje. Polaznom odredbom za navedeno, a kada je u pitanju donošenje odluke o (ne)osnovanosti optužnice, pokazuje se odredba čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP-a, koja propisuje: „ako nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv..., odnosno ako je proturječe između prikupljenih dokaza...“ Iz dikcije citiranih dijelova odredbe čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP-a proizlazi zaključak da optužno vijeće osnovanu sumnju, odnosno njezino (ne)postojanje, utvrđuje isključivo na temelju „dokaza“.<sup>11</sup> Me-

---

<sup>8</sup> Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj IV Kž-55/05 od 29. rujna 2002.

<sup>9</sup> Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj IV Kž-119/02 od 16. listopada 2002.

<sup>10</sup> O dokaznim standardima u kaznenom postupku vidi Mrčela, M. i Delost, D., *Dokazni standardi u kaznenom postupku*, Policija i sigurnost, vol. 28, br. 4, 2019, str. 428 i 429.

<sup>11</sup> Krapac, D., *Kazneno procesno pravo, prva knjiga: Intitucije*, Informator, Zagreb, 2000, str. 260: „Dokaz možemo definirati kao izvor saznanja o važnoj činjenici koji se u kaznenom

đutim, citiranu odredbu nije moguće promatrati izolirano i zanemarivanjem odredbi čl. 341. st. 2. i čl. 351. st. 5. ZKP-a. Naime, odredba čl. 341. st. 2. ZKP-a propisuje: „državni odvjetnik podiže optužnicu za kaznena djela za koja se ne provodi istraga ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice“ (neposredna optužnica). U citiranoj odredbi zakonodavac dakle koristi termin prikupljeni „podaci“, pri čemu pojam podataka nije ograničen isključivo na dokaze, jer „podaci“ mogu proizlaziti iz različitih izvora, a ne isključivo iz „dokaza“ u formalnopravnom smislu, pa tako, primjerice, i iz obavijesti iz čl. 208. st. 1. ZKP-a,<sup>12</sup> koje pak u kaznenom postupku nesporno nemaju svojstvo „dokaza“.<sup>13</sup> Kada se u korelaciji s navedenim ima u vidu i da zakonodavac u odredbi čl. 351. st. 5. ZKP-a za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina propisuje da se obavijesti, zapisnici i izjave iz čl. 86. st. 3. ZKP-a (dakle obavijesti iz čl. 208. ZKP-a) izdvajaju tek nakon potvrđivanja optužnice, tada se, ali isključivo u odnosu na optužnice za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina, ne može tvrditi da optužno vijeće o osnovanosti optužnice odlučuje isključivo na temelju dokaza u formalnopravnom smislu. U protivnom zakonodavac glede trenutka izdvajanja obavijesti, zapisnika i izjava iz čl. 86. st. 3. ZKP-a zasigurno ne bi činio distinkciju između optužnica za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina i onih za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora većom od pet godina. Pritom se o *ratio* takve distinkcije može samo pretpostavljati. Tako se u radu *Sudska kontrola optužnice*<sup>14</sup> ističe: „Moguće je shvaćanje da je *ratio* optužnog vijeća upravo u tome da ono, prije izvođenja dokaza na raspravi, odlučuje na temelju kompletnog materijala prikupljenog tijekom prethodnog postupka te da nakon eventualnog potvrđivanja optužnice materijal ‘filtrira’ izdvajanjem službenih zabilješki iz spisa predmeta!“ Dakle kao mogući *ratio* zakonodavca ističe se nastojanje da optužno vijeće o osnovanoj sumnji (isključivo za djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina) odlučuje ne samo na temelju dokaza već i na temelju spoznajnih vrijednosti kao dijela kompletnog materijala prikupljenog u prethodnom postupku. Međutim, neovisno o razlozima zakonodavca za takvu distinkciju, ostaje činjenica da je njome, u korelaciji s odredbom čl. 341. st. 2. ZKP-a, op-

---

postupku ne može utvrditi vlastitim opažanjem, pa procesno tijelo misaono uporište za njezino utvrđenje izvodi iz sadržaja iskaza osobe, isprave ili tehničke snimke zaključivanjem o postojanju ili nepostojanju te činjenice.“

<sup>12</sup> Čl. 208. st. 1. ZKP/08 propisuje da policija može prikupljati obavijesti od građana. U prikupljanju obavijesti građani se ne mogu ispitivati u svojstvu svjedoka ili vještaka.

<sup>13</sup> Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske I Kž-228/2016 od 26. travnja 2016.: „Obavijesni razgovori kao jedna od izvidnih radnji ne predstavljaju formalne dokaze pa oni niti ne ulaze u kategoriju dokaza koje treba razmatrati u smislu članka 86. stavak 1. ZKP/08.“

<sup>14</sup> Ivičević Karas, E. i Kos, D., *Sudska kontrola optužnice*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 18, broj 2/2011, str. 466–467.

tužnom vijeću otvoren put za utvrđivanje (ne)postojanja osnovane sumnje i na temelju obavijesti, zapisnika i izjava iz čl. 86. st. 3. ZKP-a kada su u pitanju optužnice za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina. Stoga ne iznenađuje što se u sudskoj praksi javljaju optužnice utemeljene na takvim obavijestima, zapisnicima i izjavama.

Tako primjerice optužnica Općinskog državnog odvjetništva u Makarskoj broj K-DO-42/13 od 31. ožujka 2013.<sup>15</sup> u popisu dokaza kao dokaze na kojima se temelji navodi:

- „1) porezno rješenje Ministarstva financija,
- 2) ispitivanje svjedoka S. A.
- 3) ispitivanje svjedoka P. I.
- 4) provođenje knjigovodstvenih vještačenja,
- 5) zapisnik o ispitivanju svjedoka M. M
- 6) zapisnik o ispitivanju okrivljene.“

Međutim iz sadržaja „dokaza“ navedenih pod točkama 2) i 3) popisa dokaza kao nedvojbeno proizlazi da je riječ o obavijestima koje su policiji, u skladu s odredbom čl. 208. st. 1. ZKP-a, dali građani, dok je dokaz iz popisa dokaza pod brojem 4) „provođenje knjigovodstvenog vještačenja“ dokazni prijedlog, dakle ne dokaz pribavljen prije podizanja optužnice. Citiranu optužnicu, utemeljenu na prezentiranim dokazima, od kojih su jedini dokazi u formalnoppravnom smislu zapisnik o ispitivanju okrivljenice (koja je porekla počinjenje djela) i zapisnik o ispitivanju svjedoka M. M. (koji sadržajno nije teretio okrivljenu), Općinski sud u Splitu potvrdio je rješenjem broj Kov-564/2014 od 21. prosinca 2015.,<sup>16</sup> uz obrazloženje: „Razmatrajući navode i prijedloge stranaka, te izvršivši uvid u podatke i dokaze koje je državni odvjetnik priložio uz optužnicu, sud drži da je optužnica u cijelosti osnovana. To zbog toga što iz dokaza priloženih uz optužnicu proizlazi relevantan stupanj vjerojatnosti iz kojeg proizlazi osnovana sumnja da bi okrivljena E. V. u vrijeme i na način kako je to opisano u optužnici počinila kazneno djelo koje joj se stavlja na teret. Međutim, u svakom slučaju, pravo će se činjenično stanje, a time i odluka da li je okrivljenica počinila kazneno djelo koje joj se stavlja na teret utvrditi na raspravi pomnijim izvođenjem predloženih dokaza.“

Nadalje, razmatranjem sadržaja optužnice Općinskog državnog odvjetništva u Gospiću broj K-DO-54/2018 od 12. lipnja 2018.<sup>17</sup> utvrđeno je da se na popisu dokaza kao personalni dokazi navode:

---

<sup>15</sup> Optužnica Općinskog državnog odvjetništva u Makarskoj broj K-DO-42/2013 od 31. ožujka 2013.

<sup>16</sup> Rješenje Općinskog suda u Splitu broj Kov-564/2014 od 21. prosinca 2015.

<sup>17</sup> Optužnica Općinskog državnog odvjetništva u Gospiću broj K-DO-54/2018 od 12. lipnja 2018.

- „2) svjedok V. K.
- 8) svjedok M. K.
- 9) svjedok A. O.
- 10) svjedok A. Č.“

Ni sadržaj ovih „dokaza“ ne ostavlja mjesta dvojbi da se radi o obavijestima koje su policiji, sukladno odredbi čl. 208. st. 1. ZKP-a, dali građani. Općinski sud u Gospiću rješenjem broj Kov-56/2019 od 11. siječnja 2021.<sup>18</sup> potvrdio je citiranu optužnicu navodeći u obrazloženju: „stoga nakon izvršenog uvida u cjelokupan spis te priložene dokaze u spisu, optužno vijeće cijeni da se podignuta optužnica temelji na potrebnoj kvaliteti i kvantiteti dokaza iz kojih proizlazi relevantan stupanj postojanja osnovane sumnje, da je optuženi počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret“.

Dakle, u sudskoj praksi nailazimo na optužnice u kojima se obavijesti iz čl. 208. st. 1. ZKP-a kvalificiraju kao dokazi u formalnom smislu iako to nisu,<sup>19</sup> ali i odluke sudova koje takvu kvalifikaciju prihvaćaju te odluku o postojanju osnovane sumnje, a time i osnovanosti optužnice, temelje na njima. Pritom se može konstatirati da, iako prethodno citirane odluke (iz kojih proizlazi da sudovi u optužnicama za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina osnovanu sumnju utvrđuju i na temelju obavijesti, zapisnika i izjava iz čl. 208. ZKP-a) nisu iznimka u sudskoj praksi, ipak nisu ustaljene u toj mjeri da bi predstavljale uobičajeni pravni standard. U većini predmeta državno odvjetništvo obavijesti, zapisnike i izjave iz čl. 86. st. 3. ZKP-a ipak ne uvrštava u popis dokaza na kojima optužnicu temelji te prije podizanja optužnice provodi formalne dokazne radnje ispitivanja svjedoka, na čijim iskazima onda i temelji optužnicu, uslijed čega optužno vijeće i nema potrebu upoznavati se sa sadržajem obavijesti iz čl. 86. st. 3. ZKP-a, koje se u pravilu nalaze u spisu. Posljedično navedenom u većini predmeta nema bojazni da bi se odluka suda o osnovanosti optužnice u odlučujućoj mjeri ili isključivo temeljila na obavijestima iz čl. 86. st. 3. ZKP-a.

Zakonodavni okvir koji je za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina ostavio prostor za utvrđivanje osnovane sumnje i na temelju drugih izvora, a ne isključivo dokaza u formalnopravnom smislu, u članku *Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija hrvatskog kaznenog postupka V. Novela ZKP/08* okvalificiran je kao „najgrublje kršenje Ustava Republike Hrvatske, odluke Ustavnog suda, konstrukcije i temeljnih načela novog kaznenog postupka, kao i neprekinute hrvatske kaznenoprocenjske tradicije i pravne kulture koja seže u 19. stoljeće“. Pritom se citirana kvalifikacija obrazlaže konstatacijom da se „rezultati takvih neformalnih radnji ne smatraju dokazima u pravnom, već jedino u spoznajnom smislu i da ne mogu biti korišteni u postup-

---

<sup>18</sup> Rješenje Općinskog suda u Gospiću broj Kov-56/2019 od 11. siječnja 2021.

<sup>19</sup> Vidi bilješku 13 i 14.

ku kao dokazi“, kao i da je „optužnica akt koji se temelji na dokazima i koje sud može potvrditi isključivo na temelju dokaza o postojanju osnovane sumnje odnosno vjerojatnosti da će na raspravi biti izrečena osuđujuća presuda, pa kada bi se te obavijesti u postupku koristile kao dokazi, primjerice prilikom obrazlaganja optužnice, potvrđivanja optužnice ili pri donošenju presude, one bi postale nezakoniti dokaz“.<sup>20</sup> Opisanoj teorijskoj kritici može se dodati i ona praktična. Naime, takvo zakonsko rješenje omogućuje paradoksalnu pravnu situaciju u kojoj bi optužnica za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora do pet godina, u kojoj osnovana sumnja proizlazi isključivo ili u odlučnoj mjeri iz obavijesti iz čl. 208. ZKP-a, bila potvrđena, a potom bi te obavijesti odmah, na temelju čl. 351. st. 5. ZKP/08, bile izdvojene. U opisanoj situaciji predmet bi se našao u raspravnoj fazi bez ijednog dokaza iz kojeg bi proizlazila osnovana sumnja, koja je do trenutka izdvajanja proizlazila iz obavijesti iz čl. 208. ZKP-a. Dakle, osnovana sumnja kao kriterij za potvrđivanje optužnice ne bi proizlazila iz spisa predmeta u stadiju postupka koji je tek potvrđivanjem optužnice postao kazneni postupak. Povrh navedenog, u takvoj situaciji raspravni sud zapravo preuzima ulogu tužitelja sa svim zadaćama tužitelja iz prethodnog postupka, jer ustvari tek u fazi rasprave pribavlja i izvodi dokaze iz kojih će možda proizlaziti da je upravo optuženik počinio terećeno kazneno djelo.

Stoga se može zaključiti da je za sam postupak i u odnosu na kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina nužno provoditi u prethodnom postupku dokazne radnje ispitivanja svjedoka<sup>21</sup> te na njegovim rezultatima temeljiti optužnicu, a sve kako bi optužno vijeće osnovanu sumnju temeljilo na dokazima u formalnopravnom smislu, koji će dokaznu snagu imati i nakon potvrđivanja optužnice, dakle u fazi rasprave. Uslijed navedenog upoznavanje suda sa sadržajem obavijesti iz čl. 86. st. 3. ZKP-a bilo bi nepotrebno, a izbjeglo bi se pogrešno tretiranje tih obavijesti kao dokaza u formalnopravnom smislu.

#### **4. OPSEG OVLASTI OPTUŽNOG VIJEĆA PRI UTVRĐIVANJU (NE)POSTOJANJA OSNOVANE SUMNJE**

Iz razmatranja normativnog uređenja optužnog vijeća proizlazi da zakonodavac izrijeком propisuje koje odluke optužno vijeće donosi i na temelju kojih kriterija. S obzirom na to da ni odredbama koje reguliraju optužno vijeće nije izrijeком propisan način na koji optužno vijeće utvrđuje osnovanu sumnju

---

<sup>20</sup> Đurđević, Z., *Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija hrvatskog kaznenog postupka V. Novela ZKP/08, prvi dio*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 20, br. 2/2013, str. 315–362

<sup>21</sup> U prethodnom postupku svjedoke ispituje državni odvjetnik, po nalogu državnog odvjetnika policijski istražitelj, na dokaznom ročištu sudac istrage.



kao kriterij za utvrđivanje osnovanosti optužnice, o njemu se izjasnila sudska praksa. Međutim, za razliku od pojma osnovane sumnje, u čijem je definiranju sudska praksa izrazito dosljedna, opseg ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju (ne)postojanja osnovane sumnje u sudskoj praksi nije unisono prihvaćen te se nalaze odluke s oprečnim pravnim shvaćanjima dosega ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje. Tako se s jedne strane u sudskoj praksi u zamjetnom broju uočavaju odluke (kako optužnih tako i žalbenih vijeća) u kojima se kao paradigma konstatira da optužno vijeće, prilikom utvrđivanja (ne)postojanja osnovane sumnje, nije ovlašteno analizirati i ocjenjivati dokaze na kojima se optužnica temelji. Dakle, u njima se zauzima pravno shvaćanje da je optužno vijeće lišeno ovlasti kako analiziranja sadržaja tako i ocjene (dokazne snage i vjerodostojnosti) upravo onih dokaza na temelju kojih odlučuje o (ne)postojanju osnovane sumnje, a time i osnovanosti optužnice.

Tako primjerice VSRH u rješenju broj I KŽ-485/2020 od 14. rujna 2020., kojim ukida rješenje optužnog vijeća Županijskog suda u Zagrebu kojim je na temelju čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP-a obustavljen kazneni postupak, ističe:

„ovaj drugostupanjski sud drži kako za sada izgleda da je u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da se optužno vijeće, mimo ovlasti koje ima u fazi kaznenog postupka odlučivanja o podnesenoj optužnici, upustilo u ocjenu dokazne snage proturječnih dokaza, te na taj način pogrešno utvrdilo činjenično stanje. Naime, kako to ispravno upućuje žalitelj, u vlast optužnog vijeća, prilikom odlučivanja o potvrđivanju optužnice, ne spada ocjena svakog dokaza pojedinačno, niti u vezi s ostalim dokazima, te u tom smislu utvrđivanja da li je neka činjenica dokazana ili nije, kao niti u ocjenu dokazne snage proturječnih dokaza.“

Nadalje, i Visoki kazneni sud Republike Hrvatske (VKSRH) u rješenju broj Kžm-13/2021 od 8. srpnja i 30. kolovoza 2021. ističe:

„Visoki kazneni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, smatra da je optužno vijeće prvostupanjskog suda preuranjeno zaključilo o nedostatnosti dokaza, upuštajući se u analizu i ocjenu svih dokaza u fazi kada to nije dopušteno, nakon čega je izveo zaključak da u konkretnom slučaju nema dovoljno dokaza da bi okrivljeni I. Z. i J. P. počinili kazneno djelo koje se navodi pod točkom 1. optužnice iz članka 166. stavak 1. u vezi sa člankom 163. stavak 2. KZ/11. Takav zaključak nije prihvatljiv, jer iz ostalih prilježćih dokaza po ocjeni ovog drugostupanjskog suda proizlazi osnovana sumnja da su okrivljeni I. Z. i J. P. počinili inkriminirano kazneno djelo. Naime, žrtva, dijete N. D. (list spisa 174-200) tereti okrivljenike, navodeći da su upravo oni snimili i raspačavali dječju pornografiju šaljući drugoj djeci filmski uradak. Djeca koja su taj film pogledala prepoznala su je kao djevojku u eksplicitnom spolnom odnosu, a znala su da je dijete.

Ispitane svjedokinje i to: dijete F. V. (list spisa 200-212), dijete M. M. (list spisa 201. do 209.) i svjedokinja M. G. (list spisa 251.) to potvrđuju u svojim iskazima. Provedenim psihijatrijsko psihološkim vještačenjem utvrđeno je zdravstveno stanje oštećenice nakon inkriminacije, koje odgovara konstitutivnom elementu kaznenog djela iz članka 166. stavak 1. u vezi sa člankom 163. stavak 2. KZ/11. što znači da nabrojani dokazi upućuju na postojanje osnovane sumnje da su okrivljeni I. Z. i J. P. terećeno djelo počinili. Neosnovano se optužno vijeće prvostupanjskog suda upustilo u ocjenu vjerodostojnosti dokaza, video-snimke i ocjenjivalo ima li na toj snimci dovoljno osnova da se uoči da se radi o djetetu u eksplicitnom seksualnom odnosu jer nije vidljivo tko je muška osoba koja sudjeluje u seksualnom odnosu, tko snima taj seksualni odnos, a niti da je ženska osoba dijete, kraj gore prezentiranih iskaza svjedoka iz kojih proizlazi da su svi na snimci prepoznali oštećenicu, koja je tada bila 16-godišnjakinja.“

U odnosu na prethodnu citiranu odluku VKS RH broj Kžm-13/2021 od 8. srpnja i 30. kolovoza 2021. treba istaknuti da se u njoj uočavaju dvije konstatacije. Prva je ona kojom se isključuje ovlast optužnog vijeća da analizira dokaze na kojim se temelji optužnica, a druga da je prvostupanjski sud u pobijanom rješenju pogrešno zaključio da iz dokaza na kojima se optužnica temelji ne proizlazi osnovana sumnja „jer iz ostalih prilježćih dokaza po ocjeni ovog drugostupanjskog suda proizlazi osnovana sumnja“. Međutim, obrazlažući svoj zaključak o postojanju osnovane sumnje, žalbeni sud analizira psihijatrijsko-psihološko vještačenje, dakle dokaz na kojem se optužnica temelji, za koji konstatira: „Provedenim psihijatrijsko psihološkim vještačenjem utvrđeno je zdravstveno stanje oštećenice nakon inkriminacije, koje odgovara konstitutivnom elementu kaznenog djela iz članka 166. stavak 1. u vezi sa člankom 163. stavak 2. KZ/11.“ Iz navedenog jasno proizlazi kako je žalbeni sud upravo analizirajući dokaze prije svega otklonio pravo prvostupanjskog suda da analizira dokaze, a potom i otklonio ispravnost provedene, a po stavu žalbenog suda, optužnom vijeću nedozvoljene analize dokaza.

Na tragu citiranih odluka i Županijski sud u Velikoj Gorici u rješenju broj Kž-377/2022 od 10. studenog 2022.<sup>22</sup> navodi:

„Prije svega se napominje da pri donošenju odluke o potvrđivanju optužnice prvostupanjski sud, u ovoj fazi postupka, samo procjenjuje upućuju li prikupljeni dokazi u svojoj cjelini na osnovanu sumnju za počinjenje kaznenog djela ili nisu dostatni za postojanje osnovane sumnje. To znači da se preliminarno, a ne vrijednosno ocjenjuje cjelina prikupljenih dokaza, a

---

<sup>22</sup> Rješenje Županijskog suda u Velikoj Gorici broj Kž-377/2022 od 10. studenog 2022.

ocjena ne može ići na analizu vjerodostojnosti pojedinih dokaza jer se ne radi o kontradiktornom raspravljanju.“<sup>23</sup>

Dosljedno citiranom stavu i Županijski sud u Zagrebu u rješenju broj KŽ-256/2021 od 8. studenog 2022. navodi:

„U ovom stadiju kaznenog postupka, ocjenjujući sadržaj prikupljenih dokaza i ne upuštajući se u ocjenu dokazne snage pojedinih dokaza i ne dovodeći ih u međusobnu vezu (što se može samo na raspravi u kontradiktornom postupku), ovaj drugostupanjski sud je iz tih razloga optužnicu državnog odvjetnika potvrdio, temeljem članka 354. ZKP/08.“

Iz sadržaja citiranih recentnih odluka, koje nisu osamljeni primjeri u sudskoj praksi, proizlazi da se opseg ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje ogleda u „upoznavanju optužnog vijeća sa sadržajem dokaza“, dok o tom sadržaju ono nije ovlašteno dati vrijednosni sud, odnosno da optužno vijeće nije ovlašteno ocjenjivati dokaze, kako njihovu vjerodostojnost tako i njihovu dokaznu snagu. Pritom treba naglasiti da je takvo pravno shvaćanje, kako to proizlazi iz razloga citiranih odluka, evidentno utemeljeno na „načelu neposrednosti“ sudske ocjene dokaza, rezerviranom isključivo za raspravni stadij postupka, te tumačenju da bi bilo kakvo vrednovanje dokaza izvan stadija rasprave predstavljalo nedopustivo zadiranje u ovlasti zakonom rezervirane samo za raspravni sud.

Međutim, iako je ocjena dokaza u smislu njihove dokazne snage, koja ovisi ne samo o sadržaju već i o vjerodostojnosti njihova sadržaja, zaista ovlast raspravnog suda, sudovi su u praksi zauzimali stajalište da navedeno samo po sebi ne isključuje pravo (i dužnost) optužnog vijeća da dokaze na kojima se optužnica temelji analizira, a potom u određenoj mjeri i vrednuje, dajući pritom drugačije tumačenje dosega ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje. Tako se u sudskoj praksi, također u zamjetnom broju, pronalaze i odluke koje optužnom vijeću (polazeći od toga da se u pojedinim fazama postupka, konkretno optužnog vijeća, činjenice utvrđuju na razini vjerojatnosti, kao i da se činjenice utvrđuju upravo na temelju dokaza) daju šire ovlasti u utvrđivanju osnovane sumnje od prethodno istaknutih i analiziranih odluka.

Primjerice, VSRH u rješenju broj KŽ-Us-148/16 od 7. lipnja 2017. navodi: „Suprotno ovim žalbenim tvrdnjama, prvostupanjski je sud dao jasne razloge odluke o obustavi kaznenog postupka, ukazavši na dokaze zbog kojih bi izricanje osuđujuće presude na raspravi bilo nemoguće, pri čemu je analizirao sudske postupke čiji troškovi su bili isplaćeni iz sredstava općine B., kao i nalaz i mišljenje knjigovodstveno financijskog vještaka M. H., a na anali-

---

<sup>23</sup> Navedeno stajalište Županijski sud u Velikoj Gorici dodatno potvrđuje i detaljnije elaborira u rješenju broj KŽ-92/2023 od 10. ožujka 2023..

zi tih dokaza utemeljio je zaključak o ispunjenju uvjeta za primjenu odredbe članka 355. stavka 1. točke 4. ZKP/08. Pritom je potpuno jasno da je upravo takva analiza dokaza pretpostavka ocjene temelji li se optužnica na dokazima prikupljenima tijekom istrage i postoje li uvjeti za daljnje vođenje kaznenog postupka, o čemu ovisi i odluka suda o njenom potvrđivanju ili obustavi kaznenog postupka u smislu navedene odredbe ZKP/08. Zbog toga nije u pravu žalitelj niti kada tvrdi 'da je time vijeće prekoračilo ovlasti koje ima u postupku ispitivanja osnovanosti optužbe, preuzevši protivno odredbama Zakona o kaznenom postupku ulogu raspravnog suda, jedino ovlaštenog da u zakonom strogo propisanoj formi postupanja, najprije izvede dokaze, a potom njihovom ocjenom odluči o krivnji, odnosno da li je dokazano ostvarenje kaznenog djela stavljenog na teret optužnicom'. Naime, kad optužno vijeće uopće ne bi bilo ovlašteno ocjenjivati ranije prikupljene dokaze (naravno, pod pretpostavkom da su oni pribavljeni za zakonit način, dakle, 'u strogo propisanoj formi postupanja'), odredba članka 355. stavka 4. ZKP/08 ne bi imala nikakvog smisla niti opravdanja, a osnovni razlog ispitivanja optužnice pred optužnim vijećem je isključiti daljnje vođenje kaznenog postupka kada je već u ovom stadiju moguće zaključiti da bi izricanje osuđujuće presude, s obzirom na prikupljene dokaze ili iz drugih razloga navedenih u točkama 1. do 3. stavka 1. članka 355. ZKP/08, bilo nemoguće. Dakle, sudska kontrola optužnice, iako se ne može izjednačiti s donošenjem presude nakon provedene rasprave, ipak pretpostavlja određeno vrednovanje dokaza za koje državni odvjetnik smatra da su dostatni za podizanje optužnice i njeno potvrđivanje.“

Citirana odluka slijedi shvaćanje istaknuto u ranijem rješenju VSRH broj I Kž-394/15 od 8. rujna 2015., u kojem je navedeno:

„Pravilno je optužno vijeće istaknulo kako je u postupku odlučivanja o potvrđivanju optužnice, suglasno odredbi članka 355. st. 1. toč. 4. ZKP/08, dužno cijeniti postojanje dokaza o osnovanoj sumnji da su optuženici ostvarili objektivne i subjektivne komponente kaznenih djela koja su predmet optužbe, pa je s tim u svezi izvršilo uvid u provedene dokaze i cijenilo njihov sadržaj. ... Žalitelj zanemaruje da za postojanje osnovane sumnje mora količina podataka, koji ju opravdavaju, biti na razini koja određene relevantne okolnosti čini vjerojatnim. Osnovana sumnja mora, dakle, činiti zaokruženu i logički povezanu cjelinu. Tako prema sudskoj praksi ... nije dovoljno da iz tih podataka i dokaza proizlaze samo neki od osnova sumnje, naprotiv, potrebno je da otuda proizlaze svi osnovi sumnje, dakle oni koji zaokružuju sve objektivne i subjektivne sastojnice obilježja kaznenog djela koje se okrivljeniku stavlja na teret, znači da zaključak o postojanju osnovane mora predstavljati zaokruženu cjelinu i ozbiljnu razinu sumnje.“ (VSRH, IV Kž-12/03 od 5. ožujka 2003.).

Nadalje, i Županijski sud u Zagrebu u rješenju broj 4 Kž-921/2017-2 od 30. listopada 2017. ističe:

„Suprotno tvrdnji žalitelja, prvostupanjski je sud dao jasne razloge za odluku o odbačaju optužnice oštećenika kao tužitelja kada je ukazao na dokaze zbog kojih je očito da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće. Prvostupanjski je sud analizirao sadržaje zapisnika s rasprava u predmetu broj P. od 4. studenog 2013. i 26. rujna 2013. na kojima je utemeljio svoj zaključak o ispunjenju uvjeta za primjenu odredbe čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP/08. Ovaj sud drži da je prvostupanjski sud pravilno analizirao dokaze na kojima oštećenik kao tužitelj temelji optužnicu kako bi utvrdio postoje li uvjeti za vođenje kaznenog postupka, a o čemu ovisi i odluka o potvrđivanju optužnice ili, u konkretnom slučaju, o odbačaju optužnice u smislu odredbe čl. 355. st. 2. ZKP/08 u vezi čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP/08. Nije u pravu žalitelj kada tvrdi da je prvostupanjski sud prekoračio svoje ovlasti. Naime, osnovni razlog ispitivanja optužnice pred optužnim vijećem je isključiti daljnje vođenje kaznenog postupka kada je već u ovom stadiju moguće zaključiti da bi izricanje osuđujuće presude s obzirom na dokaze na kojima se temelji optužnica ili iz drugih razloga navedenih u čl. 355. st. 1. toč. 1., 2. i 3. ZKP/08, bilo nemoguće. Kada optužno vijeće ne bi bilo ovlašteno u ovom kontekstu ocjenjivati dokaze tada odredba čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP/08 ne bi imala smisla. Iz ovih razloga, prvostupanjski je sud pravilno već u ovoj fazi kaznenog postupka kada je prethodno izvršio ocjenu dokaza na kojima je oštećenik kao tužitelj utemeljio optužnicu, utvrdio u smislu odredbe čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP/08 da je proturječje između prikupljenih dokaza očito takvo da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće.“

Nadalje, Županijski sud u Zagrebu i u rješenju broj 10 Kž-982/2019 od 14. srpnja 2020. ističe:

„U kontekstu navedenih *žalbenih* navoda, optužno vijeće prvostupanjskog suda trebalo je svakako valorizirati i svestranije razmotriti iskaze ispitanih svjedoka, nalaz i mišljenje vještaka za knjigovodstvo i financije i sve materijalne dokaze, koji su prikupljeni od obiju stranaka, na koje upire žalitelj, tvrdeći da se radi o ‘nevažecim ugovorima i dokumentaciji’, premda to ne potkrjepljuje, osim puke tvrdnje ničim argumentirane, iako je sporni ugovor ovjeren po javnom bilježniku. Stoga, na sve te dokaze optužno vijeće se je dužno kritički osvrnuti i pravilno ocijeniti u vidu *članka* 355. stavka 1. točke 4. ZKP/08, koja odredba predviđa situaciju kad nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe (po kojoj je optužnica i odbačena) i situaciju kada je proturječnost među dokazima takva da je izricanje osuđujuće presude nemoguće s tim da je ono i tada ovlašteno na ocjenu sadržaja tih dokaza i odbacivanje optužnice, pri čemu treba imati u vidu i odredbe članak 357. ZKP/08.“

Konačno, Županijski sud u Zagrebu i u rješenju broj 6 Kž-912/2022 od 7. ožujka 2023. ističe:

„optužno vijeće, prilikom kontrole optužnice, vrši određeno vrednovanje i analizu dokaza za koje ovlaštenu tužitelj smatra da su dostatni za podizanje optužnice i njeno potvrđivanje pri čemu optužno vijeće ne ulazi u ocjenu svakog dokaza pojedinačno niti u vezi s ostalim dokazima u smislu utvrđivanja da li je neka činjenica dokazana ili nije dokazana već da je kritički osvrtno na prikupljene dokaze u smislu spoznajne vrijednosti i značaja tih dokaza. Cilj takve analize je da se, već u tom stadiju postupka, isključi daljnje vođenje postupaka kada je moguće zaključiti da bi bilo nemoguće izricanje osuđujuće presude s obzirom na prikupljene dokaze.“

Upravo iz sadržaja citiranih odluka<sup>24</sup> proizlazi zaključak da optužno vijeće prilikom ispunjavanja svoje zadaće iz čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP/08 ima ne samo ovlast već i dužnost prije svega analizirati dokaze na kojima se optužnica temelji, a potom ih u određenom stupnju i ocjenjivati, pri čemu se, naravno, takva ocjena sadržajno, odnosno po intenzitetu, ne može i ne smije poistovjećivati s ocjenom raspravnog suda. Pritom citirane odluke uporište za takvo tumačenje nalaze u sadržaju i *ratu* odredbe čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP-a te okolnosti da optužno vijeće činjenice utvrđuje na razini vjerojatnosti, kao i da se činjenice i na razini vjerojatnosti utvrđuju upravo na temelju dokaza, što nije moguće učiniti ako se dokazi ne analiziraju i u određenoj mjeri vrijednosno ocjenjuju.

Iz prethodno navedenog proizlazi da je sudska praksa u pogledu opsega ovlasti optužnog vijeća prilikom utvrđivanja osnovane sumnje podijeljena na dva suprotna pola, utemeljena na različitom tumačenju Zakona o kaznenom postupku. Pritom se iz sljedećih razloga autorima ovog rada prihvatljivijim čini pravno shvaćanje da se, iako se ovlast optužnog vijeća u analizi i ocjeni dokaza ne može (i ne smije) poistovjetiti s onom raspravnog suda, optužno vijeće ne može u potpunosti lišiti ni te ovlasti. Naime, kako je isticano i u analiziranoj sudskoj praksi, odredba čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP-a obustavu postupka kao posljedicu predviđa u dvije situacije. Prva je kada „nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv“, što znači da oni dokazi na kojima se optužnica temelji, neovisno o tome jesu li ili nisu vjerodostojni, jednostavno svojim sadržajem ne upućuju na postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio inkriminirano kazneno djelo. Primjerice da se optužnica za kazneno djelo krađe iz čl. 228. st. 1. Kaznenog zakona<sup>25</sup> (KZ/11) temelji na zapisniku o specifikaciji otuđene robe i obrani okrivljenika koji poriče počinjenje djela.

---

<sup>24</sup> Ali i drugih, poput rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Kzz-28/01-2 od 9. siječnja 2003. godine i broj I Kž-139/16 od 4. travnja 2016.

<sup>25</sup> Kazneni zakon od 7. studenog 2011., Narodne novine, broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21 i 114/22.

Dakle, ne postoji nijedan dokaz koji bi upravo okrivljenika dovodio u vezu s otuđenjem robe precizirane u zapisniku o specifikaciji, koji pak isključivo upućuje na to da je roba protupravno prisvojena, ali ne i na to tko ju je protupravno prisvojio. U takvoj hipotetskoj situaciji optužno vijeće zaključak o (ne)postojanju osnovane sumnje temelji isključivo na ocjeni dokazne snage ponuđenih dokaza ocjenjujući da ti dokazi svojim sadržajem, takvim kakav jest (bio on vjerodostojan ili nevjerodostojan), jednostavno ne upućuju na onaj stupanj vjerojatnosti da je upravo okrivljenik počinio terećeno kazneno djelo koji je potreban da bismo ga nazvali osnovanom sumnjom. Pritom treba naglasiti da bi lišavanje optužnog vijeća takve ovlasti, dakle ovlasti da ocjenjuje dokaznu snagu dokaza, u stvarnosti potpuno obezvrijedilo smisao optužnog vijeća.

Druga situacija, u kojoj optužno vijeće ima dužnost obustaviti postupak, događa se kada „je proturječe između prikupljenih dokaza očito takvo da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće“. Iz dikcije citiranog dijela odredbe čl. 355. st. 1. toč. 4. ZKP-a proizlazi da je polazište za obustavu postupka presumpcija da će raspravnom sudu na temelju dokaza na kojima se optužnica temelji bez promjene njihova sadržaja i vrijednosne snage biti nemoguće donijeti osuđujuću presudu. S obzirom na prethodno navedeno logično se nameće pitanje može li optužno vijeće utvrditi da je proturječe između prikupljenih dokaza takvo da je nemoguće očekivati osuđujuću presudu ako optužno vijeće upravo te dokaze najprije ne analizira, a potom u određenoj mjeri i ne vrednuje. Hipotetski, optužnica za kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. i 3. KZ/11 temelji se na iskazu žrtve (bliske osobe) da joj je okrivljenik prijetio smrću u telefonskom razgovoru te zakonitoj snimci upravo tog razgovora, u kojem su, prema iskazu žrtve, izrečene prijeteće riječi smrću, a iz sadržaja snimke ne proizlazi da bi ikakve prijeteće riječi, a kamoli smrću, uopće bile izgovorene. U takvoj hipotetskoj situaciji optužno vijeće zaključak o očitom proturječju između dokaza može donijeti isključivo na temelju analize sadržaja svakog dokaza kako posebice tako i u njihovoj ukupnosti, a potom u određenom stupnju i na temelju ocjene njihove vrijednosti, odnosno vjerodostojnosti. Pritom se može gotovo sa sigurnošću konstatirati da bi optužno vijeće na temelju takvih dokaza odbacilo optužnicu (što je pandan obustavi postupka u kojem je provedena istraga), dok u obratnoj situaciji nije tako. Naime, da žrtva (bliska osoba) koja je podnijela kaznenu prijavu za kazneno djelo prijetnje u iskazu pred policijskim istražiteljem ili državnim odvjetnikom tvrdi da joj okrivljenik (s kojim se u međuvremenu pomirila) nije prijetio smrću, a prethodno je predala zakonitu snimku telefonskog razgovora iz čijeg sadržaja proizlazi da je okrivljenik žrtvi zaista prijetio smrću, teško je zamisliti da bi optužno vijeće takvu optužnicu odbacilo. Upravo suprotno, izvjesnije je da bi takva optužnica bila potvrđena. U čemu je onda razlika? Ako optužno vijeće uopće nije ovlašteno ocjenjivati dokaznu snagu dokaza i njihovu vjerodostojnost, onda razlike ne bi trebalo biti i obje bi optužnice trebalo ili odbaciti ili potvrditi.

Nadalje, odredbom čl. 9. st. 1. ZKP-a propisano je: „sud i državna tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku s jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete okrivljenika i koje mu idu u korist“. Iz citirane odredbe, smještene u opće odredbe ZKP-a, proizlazi da ovlast i dužnost suda da ispituje i utvrđuje činjenice nije ograničena isključivo na raspravni stadij postupka, pa čak ni na sam kazneni postupak u formalnopravnom smislu. Stoga ovlast i dužnost ispitivanja i utvrđivanja činjenica nedvojbeno ima i optužno vijeće, pri čemu nema dvojbe ni o tom da se činjenice ispituju i utvrđuju upravo na temelju dokaza. Pritom treba ponoviti da optužno vijeće činjenice ne ispituje i ne utvrđuje na onoj razini na kojoj to čini sud u raspravi, dakle na razini dokazanosti, već na razini veće vjerojatnosti njihova postojanja, odnosno osnovane sumnje. Stoga ne bi ni trebalo biti dvojbe da je pretpostavka za pravilno utvrđenje činjenica odlučnih za donošenje odluke o osnovanosti optužnice pravilna analiza, a u određenoj mjeri i ocjena dokaza iz kojih se te činjenice na razini veće vjerojatnosti i utvrđuju.

Povrh prethodno navedenog, ako je optužno vijeće u potpunosti lišeno analize i ocjene dokaza, nameće se pitanje zašto je zakonodavac, propisujući sastav optužnog vijeća, propisao da osnovanost formalno ispravne optužnice (pri čemu ispravnost utvrđuje predsjednik vijeća kao sudac pojedinac) ispituju i ocjenjuju tri suca profesionalca. Takav se sastav, pod pretpostavkom da je intencija zakonodavca da optužno vijeće samo „preliminarno, a ne vrijednosno ocjenjuje cjelinu prikupljenih dokaza“, čini ekscesivnim. *Argumentum a contrario*, već i zakonom propisani sastav optužnog vijeća u odlučivanju o osnovanosti optužnice, kao i odredbe o isključenju članova optužnog vijeća od obavljanja sudske dužnosti,<sup>26</sup> na određeni način upućuju na to da se optužno vijeće u utvrđivanju osnovane sumnje ne bi trebalo u potpunosti lišavati ovlasti analize i ocjene dokaza.

Iako akceptiranje prethodno iznesenog stajališta o opsegu ovlasti optužnog vijeća otvara put objektivnoj mogućnosti da optužno vijeće mjeru dopuštenog ocjenjivanja ipak prekorači (primjerice, optužno vijeće odbaci optužnicu za kazneno djelo prijetnje utemeljenu isključivo na oprečnim iskazima žrtve i okrivljenika),<sup>27</sup> kao i mogućem pogrešnom utvrđenju činjeničnog stanja, navedeno se ne čini dovoljno jakim argumentom za ograničavanje ovlasti optužnog vijeća. Razlog je to što je u tim situacijama kontrolni mehanizam upravo žalbeno vijeće. Stoga, lišiti optužno vijeće u sastavu od tri suca profesionalca ikakve

---

<sup>26</sup> Odredbom čl. 32. st. 1. toč. 4. ZKP/08 propisano je da je sudac isključen od obavljanja sudske dužnosti ako je u tom kaznenom predmetu odlučivao o potvrđivanju optužnice. Ta bi odredba bila suvišna kada članovi optužnog vijeća dokaze ne bi analizirali i u određenoj mjeri vrijednosno ocjenjivali.

<sup>27</sup> Naime, u takvoj situaciji nema dvojbe da je jedino raspravni sud taj koji smije dati vrijednosnu ocjenu kojem od jedina dva oprečna iskaza vjeruje te se u opisanoj situaciji ne može govoriti ni o nepostojanju dokaza ni o očitom proturječju između dokaza, koje bi onemogućilo donošenje osuđujuće presude.



ovlasti u analizi i vrednovanju, odnosno u ocjeni dokaza i njihove dokazne snage, kako zasebno tako i u njihovoj povezanosti, čini se manje prihvatljivim.

## **5. VRSTE ODLUKA OPTUŽNOG VIJEĆA UTEMELJENIH NA (NE)POSTOJANJU OSNOVANE SUMNJE**

(Ne)postojanje osnovane sumnje optužno vijeće utvrđuje ne samo prilikom odlučivanja o osnovanosti optužnice nego i prilikom donošenja drugih odluka koje tom utvrđenju prethode. Tako će optužno vijeće utvrđivati postoji li osnovana sumnja i prilikom donošenja odluka o istražnom zatvoru i o mjerama opreza, kao i o privremenim mjerama osiguranja oduzimanja imovinske koristi/imovinskopravnog zahtjeva. Iz navedenog proizlazi da će optužno vijeće u onim predmetima u kojima je predloženo određivanje ili su već određeni istražni zatvor, ili mjere opreza (kao supstitut za njega), ili privremene mjere osiguranja utvrđivati osnovanu sumnju znatno ranije nego u onim predmetima u kojima istražni zatvor, mjere opreza ili privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi/imovinskopravnog zahtjeva nisu određene ili predložene. Štoviše, u predmetima u kojima se okrivljenik već nalazi u istražnom zatvoru optužno vijeće osnovanu sumnju kao temeljnu pretpostavku za istražni zatvor iz čl. 123. st. 1. ZKP-a mora utvrđivati u roku od 48 sati od zaprimanja optužnice. Taj vremenski okvir (bez prikrivene kritike) u složenim predmetima, s izrazito opsežnom i složenom dokaznom građom, itekako može utjecati na kvalitetu analize i dopuštene ocjene dokaza na kojima se optužnica temelji, a time i na ispravnost odluke optužnog vijeća o (ne)postojanju osnovane sumnje. Međutim, osim s vremenskom preprekom optužno se vijeće i prilikom donošenja ovih odluka suočava s istim izazovima u pogledu opsega ovlasti u utvrđivanju osnovane sumnje kao i prilikom odlučivanja o samoj osnovanosti optužnice. Naime, sve dvojbe koje proizlaze iz različitog tumačenja opsega ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje pri odlučivanju o osnovanosti optužnice javljaju se i kod odlučivanja o istražnom zatvoru, mjerama opreza i privremenim mjerama osiguranja oduzimanja imovinske koristi/imovinskopravnog zahtjeva. Štoviše, moglo bi se reći da su te dvojbe produbljene. Naime, prethodno je istaknuto da je sudska praksa u pogledu dosega ovlasti optužnog vijeća prilikom odlučivanja o osnovanosti optužnice podijeljena na dva oprečna pravna stajališta, konkretno ono koje optužno vijeće lišava ovlasti analize i ocjene dokaza te ono koje analizu i u određenom stupnju ocjenu dokaza smatra ne samo ovlašću već i dužnošću optužnog vijeća. Stoga se može očekivati da oni koji su priklonjeni prvom shvaćanju takav stav izražavaju u odnosu na sve vrste odluka koje optužno vijeće u okviru svoje nadležnosti donosi, dok oni koji smatraju da optužno vijeće dokaze smije i treba analizirati i u određenoj mjeri vrednovati tu ovlast i dužnost optužnom vijeću pripisuju i

kod odlučivanja o istražnom zatvoru, mjerama opreza i privremenim mjerama osiguranja. Međutim, to nije tako jer se u sudskoj praksi pronalaze odluke iz čijeg sadržaja proizlazi da optužno vijeće dokaze smije analizirati i cijeniti samo prilikom odlučivanja o osnovanosti optužnice, dok se te ovlasti prilikom odlučivanja o istražnom zatvoru lišava. Dakle iz tih odluka proizlazi da opseg ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju (ne)postojanja osnovane sumnje ovisi o vrsti odluke koju vijeće donosi.

Tako primjerice Visoki kazneni sud Republike Hrvatske u rješenju broj Kž-Us-41/23 od 24. kolovoza 2023. ističe: „naime, pri odlučivanju o istražnom zatvoru ni prvostupanjski sud niti drugostupanjski sud kada odlučuju o istražnom zatvoru nisu ovlašteni utvrđivati činjenice, ocjenjivati dokaze te odlučivati o kaznenoj odgovornosti okrivljenika, već je to zadatak optužnog vijeća prilikom prethodnog ispitivanja i odlučivanja o osnovanosti optužnice“. U bitnome istovjetno Visoki kazneni sud Republike Hrvatske u rješenju broj Kž-393/22 od 6. listopada 2022. ističe: „pritom, Visoki kazneni sud Republike Hrvatske napominje da niti prvostupanjski niti drugostupanjski sud prilikom donošenja odluke o daljnjoj potrebi primjene mjere opreza nisu ovlašteni analizirati i ocjenjivati vjerodostojnost pribavljenih dokaza, niti postojanje obilježja kaznenog djela, već je isto u nadležnosti optužnog vijeća prilikom donošenja odluke o osnovanosti optužnice“. Međutim, u obrazloženju citiranih odluka ne ističe se ni zakonsko ni teorijsko uporište za takvu distinkciju u opsegu ovlasti optužnog vijeća, utemeljenu na vrsti odluke koju donosi. Uzrok za navedeno proizlazi iz činjenice da ni zakonske odredbe koje reguliraju optužno vijeće ni teorija ne daju uporište za takvu distinkciju. Upravo suprotno, osnovana je sumnja zakonom propisani kriterij kako za određivanje/produljenje istražnog zatvora/mjera opreza tako i za potvrđivanje optužnice. Stoga opseg ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje kao dokaznog standarda ne ovisi o vrsti odluke koju optužno vijeće donosi.

## ZAKLJUČAK

Analizom odluka citiranih u ovom radu uočavaju se neujednačenost sudске prakse i otvorena pitanja s više osnova. Tako je u postupcima za kaznena djela za koja je kao gornja granica kazne propisana kazna zatvora do pet godina dvojbena ispravnost sudskih odluka o postojanju osnovane sumnje utemeljenih u odlučnoj mjeri na obavijestima, zapisnicima i izjavama iz čl. 86. st. 3. ZKP/08. Naime, iako ZKP nedvojbeno daje mogućnost sudu da osnovanu sumnju utvrđuje i iz obavijesti koje su policiji dali građani u smislu čl. 208. st. 1. ZKP-a, pronalazak prihvatljive (minimalne) mjere pokazuje se posebno relevantnim, a sve kako bi se onemogućilo da sudac pojedinac preuzme ulogu tužitelja/suca istrage, a faza rasprave ulogu prethodnog postupka. Pritom teret

pronalaska odgovarajuće mjere u korištenju obavijesti iz čl. 83. st. 6. ZKP-a u utvrđivanju osnovane sumnje, a prema postojećem normativnom uređenju, leži upravo na općinskim sudovima, odnosno na optužnim vijećima tih sudova, jer se županijski sudovi kao žalbeni o navedenome i ne mogu izjasniti kraj činjenice da žalba protiv rješenja o potvrđivanju optužnice i vraćanju optužnice nije dopuštena. Nadalje, nedosljednost sudske prakse, u kojoj se i primjećuje najveća polarizacija, ogleđa se u opsegu ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje kao kriterija za donošenje odluka. Takva polarizacija o tom odlučnom pitanju, kao u konačnici i o bilo kojem drugom, zasigurno ne pridonosi pravnoj sigurnosti, već je narušava omogućujući donošenje različitih odluka u istim pravnim situacijama ovisno o tome koji sud, pa čak i koje vijeće, donosi odluku. Konačno, iako ne manje bitno, problem neujednačenosti vidljiv je i u pitanju ovisi li opseg ovlasti optužnog vijeća u utvrđivanju osnovane sumnje o vrsti odluke koju optužno vijeće donosi, konkretno je li taj opseg manji kada se odlučuje o istražnom zatvoru/mjerama opreza. Zakonsko ili teorijsko uporište za sužavanje opsega ovlasti optužnog vijeća prilikom odlučivanja o potonjem ovi autori ne vide te ocjenjuju da trenutak odlučivanja o osnovanosti optužnice (po proteku roka za podnošenje pisanog odgovora na optužnicu) ne može biti temelj za zaključivanje o opsegu ovlasti optužnog vijeća. Slijedom svega navedenog nije nužno naglašavati važnost ujednačavanja sudske prakse. Posljednja riječ o tom pitanju stoga pripada upravo Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, koji u okviru svojeg djelokruga i nadležnosti osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni.

## LITERATURA

1. Đurđević, Z., Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/08: prvi dio, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 20, br. 2, 2013, str. 315–362.
2. Ivičević Karas, E.; Kos, D., Sudska kontrola optužnice, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 18, br. 2, 2011.
3. Krapac, D., *Kazneno procesno pravo, prva knjiga: Institucije*, Informator, Zagreb, 2000.
4. Mrčela, M.; Delost, D., Dokazni standardi u kaznenom postupku, *Policija i sigurnost*, god. 28, br. 4, 2019, str. 417–435.
5. Pavišić, B., *Komentar Zakona o kaznenom postupku*, Dušević i Kršovnik, Rijeka, 2005.
6. Pavlović, Š., *Zakon o kaznenom postupku*, 3. znatno izmijenjeno, dopunjeno i prošireno izdanje, Libertin naklada, Rijeka, 2017.

## Summary

---

Jasmina Sabadija\*

Toni Ivandić\*\*

### PROCEDURE OF THE INDICTMENT COUNCIL WHEN DECIDING ON THE (NON-)EXISTENCE OF PROBABLE CAUSE

Every legal system with a regulated criminal procedure, including the judicial system of the Republic of Croatia, strives on the one hand to ensure that the perpetrators of criminal offences are punished for the offence in a fair procedure, and on the other hand to ensure that no one who is innocent is convicted. Therefore, a logical step in achieving this effort proclaimed as a principle of the criminal procedure of the Republic of Croatia is to prescribe mechanisms to prevent criminal procedures which, considering the amount and quality of evidence, could be qualified as hopeless and arbitrary. Consequently, in a series of provisions and at different stages of the procedure, the legislator gives the court the authority to take actions and make decisions aimed at preventing the conduct of criminal proceedings for acts that are not criminal acts and against persons who are not perpetrators of criminal acts. In the realisation of this intention of the legislator, the indictment council plays an extremely important role, whose *ratio legis* is to filter both criminal proceedings that have started and those that have yet to formally start, all in order to prevent the unnecessary, and thus for the judicial system and the parties in the proceedings, harmful conduct of those proceedings which, with regard to procedural or material deficiencies, are hopeless. In addition to the described function of the indictment council, it can be indisputably stated that this function rests on probable cause, as the standard of proof. Therefore, this paper attempts to analyse and present the meaning of probable cause, the sources and method of determining probable cause, and the related extent of the powers of the indictment council in filtering proceedings, as well as in what way and to what extent indictment councils in practice bring to life the powers vested in them by law.

Keywords: indictment council, probable cause, extent of authority, examination and determination of facts, analysis and evaluation of evidence

---

\* Jasmina Sabadija, Judge in the Municipal Court in Novi Zagreb; [jasmina.sabadija@osnzg.pravosudje.hr](mailto:jasmina.sabadija@osnzg.pravosudje.hr); ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-9183-2528>

\*\* Toni Ivandić, lawyer in Zagreb; [tivandic@jlm.hr](mailto:tivandic@jlm.hr); ORCID iD <https://orcid.org/0009-0005-9102-8491>